

Qz cast⁹ ē sūm⁹ plat⁹ eccie cui
oēs plati obediē tēnēt.

Quā caput castū ī vni
tate ecclesie fideles ha
bēt ⁊ huic obediē sata
gunt tāq⁹ regi. Sub hoc rege
ōnes p^{ri}ncipales ecclesie platos
habent tāq⁹ reges q⁹ vtiq⁹ ī cle
ro misterio fidei domināt. Qua
lis autem prelatus esse debeat
in primo omniū text⁹ ostēdit.

Qz prelat⁹ debz esse bone vite ⁊
bone fame. Capi. p^{ri}mū.

Rex inq⁹ apū mellei co
loris ē ex electo flore ⁊
ex omni copia factus.
Quid in melle nisi moy⁹ sinceri
tas. et q⁹ in flore nisi fame re
dolencia designat. Cūtu⁹ autē
ad se bonam cōsciēciā necesse ē
habere prelatū. q⁹ntum vero ad
proximū bonā famā. Unde bea
tus augustin⁹. Cōsciēcia tibi
fama autē p^{ri}mo tuo. S; vt sene
ca dicit. Pletiq⁹ famā. cōsciēci
am pauca verēt. et tales vtiq⁹
metu peccare cessant nō innoce
cia. Cūta demencia ē vereri ne
infamens ab ifamibz. Quid no
stra refert an surū an deorsū so
nent isti. Sapiēs cogitat semp
qual⁹ vita nō q⁹nta sit. Nō enī
vivere bonū ē sed bene vivere.
Nō vt placeas viuas s; q⁹lis sis

studeas. Magnū ē nolle lauda
ri ⁊ esse laudabilem. Gaudiū ve
rū mī sapiēti cōgīt q⁹ ē ani
mi sui bonis vtiq⁹ fidentis. Co
gita ergo hūc esse sapiēcie af
fectū. gaudiū q⁹litate mī ⁊ hoc est
gaudiū cōsciēcie bone. verūpta
men necesse ē ad alienā v^{ir}tutē
exercēdā exerceri quēlibet ⁊ su
am. ⁊ talem suā īstituat vt pro
uoc; alienā. Ipse salutis nostre
p^{ri}nceps ihesus suis p^{re}cepit di
cens. Sic luceāt opa v^{est}ra lō
cōā hoīb; vt glori^{fi}cēt patrē ve
strū q⁹ est in cel⁹. Et hoc q⁹dē in
tus necesse ē vt resultācia lucis
secūdo foras ad p^{ri}mos defeta
tur. Hoc etiā apostolus paulus
ad romanos scribēs dicit. Pro
uidētes lō nō t^{em} cōā deo īscien
cia scz. v^{er}etā cōā oīb⁹ hoīb⁹.
Notādū autē q⁹ text⁹ dicit ex ele
cto flore. Ex redolēcia enī bone
fame plat⁹ eligi debz. nō seipsū
intrudere. q⁹a nemo assumit si
bi honore. s; q⁹ v^{er}at a deo sicut
a arō. Ex oī inq⁹ copia fāis sup
ple esse debz. Qui enī offendit
in vno fāis est oīm reus. de tali
ergo plato osee p^{ro}phā g^{ra}ulabun
d⁹ exclamat. Vitis frōdosa isrl⁹
frāis adeq⁹t⁹ ē ei. Bon⁹ enī pre
lat⁹ bonos subditos facit. Vñ se
neca dicit. Nulla res magis ani
mos ī malū decliābiles reuocat

ad eam et prouocat ad honesta
 q̄ maiorū nostrorū ouersacio bo
 na. **P**aulatim enim descēdit i
 pectora et vim p̄ceptorū optin
 frequēter aspici. frequenter au
 dia. occurfusque ipse sapienti
 um iuuat et vir aliq̄d in eorū acti
 bus trāsit unde non recte p̄fici
 as. **E**t reuera si nobis aīn boni
 vici liceret inspicere. **Q**uā pul
 cherrima; facies q̄ sanctam q̄
 ex magnifico placidoq; refulgē
 tem viderem⁹. **Q**uiāq; ergo in
 stituē culmine aliquo et non p̄
 fiat hic omni amente deterree.
De mō electionis et electo no
 stra temporis quoddāz memora
 bile referam q̄ nobili et sancto
 viro philippo milite de mōmi
 al narrāte cōgnoui. **C**enoma
 nens inclita ciuitas et nota est
 que dudū sub rege anglie. nūc
 aut regis frācie subiacta pote
 stati. hec multis ānis sine vere
 vite pastore lāgueat et mortuo
 episcopo electōis dies iūtabat.
At q̄m vir est agregacio aliqua
 in personis a deo desolata quin
 vnum saltem habeat qui filiali
 pietate de mat̄no defectu eccle
 sie doleat et gaudeat de p̄fectu
Quidā ip̄si⁹ ecclesie vere cano
 nicus ad quādam famosissime
 sanctitatis conclusam p̄ digno
 episcopo eligendo oracōes peti

tur⁹ accessit. cui⁹ p̄reab⁹ illa cō
 mota ab oracōne reuersa est. et
 dixit. **C**arissime ego raptā i ce
 lum vidi. q̄a beata maria virgo
 patrona ecclesie pro delato ne
 gocio ad pedes filij rogata p̄
 cessit. cui filius dignāte; assur
 gens. tuū inquit erat mē et dñā
 statuē quēāq; vlueris. **E**cce
 dens ergo mater cristi cū āgel
 scis q̄si de negotio tractatura tā
 dem reuersa dixit. **P**lacet m̄ fi
 li de cōsilio honorū mauritium
 quondā archidiaconū treceles
 in episcopū p̄fecti cenomānis.
 et fili⁹ digne inquit elegisti. sic
 fiat. et mox reclusa canōico. **V**i
 de ergo kmie ut secretū habeas
 quāq; factū sit qd̄ audisti. **E**f
 fusus ergo vir plus i lacrimas
 pre gaudio et stupore dñm bene
 dixit. **Q**uo autēz ordine fieret
 p̄pter eligētum puerhonē nec
 suspicari q̄dem poterat. licet p̄t
 hoc fieri nō dubitaret. **Q**uis au
 tem hic mauritius fuerit breui
 ter referamus. **I**n trecelesi eccle
 sia archidiacon⁹ cōstitutus cir
 cūbat dyocēsim pedes et eā in
 solo baculo in predicacōis offi
 cio visitabat. **A**rchidiaconatu
 vero postmodū de relicto mona
 steriū migrāz monialium quāz
 elemosinis nutritus fuerat ad
 huc puer expectit. ut eas ad

emendatorem vitam corrigeret
 ⁊ eundem terre populum predica-
 tionibus erudiret. **N**ec eum fefel-
 lit effect⁹. **Q**uid plura. **A**d ele-
 ctionem ventum ē. **C**enomānis
 electi sunt duo. prepositus ⁊ de-
 canus. quorū primus vitē sensat⁹
 et nobil⁹. alter vero litteratus
 et diues erat. **N**eutro igit⁹ al-
 teri volente cedere dixit decano
 prepositus. **M**ichi quidē episco-
 patū expetere nō video. sed nec
 tibi. **M**ichi sufficiat honor. tibi
 diuitie. **C**edere tibi nolo nec tu
 michi. **N**ichil ergo restat nisi
 iam ī parte dilapidatam eccle-
 siam per nostrum litigium fun-
 dit⁹ eneruata. **V**ellem igitur si
 velletis ⁊ vos vt inter nos vitū
 vite probatum et humilem con-
 corditer postulemus q̄ confusio-
 nis nostre ruinas velit et vale-
 at reparare vlt⁹ restaurare. **E**cce
 venerabilis ille maucius vit in
 omni norma iusticie singulariter
 decoratus qui etiam totum mun-
 dum posset diuina prouidentia
 gubernare. **P**resto enī sum cū
 meis omnibus tantum hominē
 postulare. **E**t credo certius qd
 deo et salutē sue aduersabitur
 cōtradicens. **H**or decanus sub-
 tidens. sic fiat inquit h̄ illa con-
 ditione. si idem episcopatum
 acceptū nolueat michi cedere.

Qui mox prepositus exultabun-
 dus iclamat. **R**atificetur igit⁹
 et fiat. **E**t mox fca est postula-
 tio consensu omnium ⁊ firmata.
 decan⁹ autem presumebat mau-
 riciū numq̄ acceptare presula-
 tū. preposit⁹ vero dignius ī su-
 mebat casti amorē coactum san-
 ctum virum propter salutem
 multorum non audere respuere
 iam oblatum. **M**issi ergo duo
 canonici inuenerunt eum scdm
 quod solebat ī via petere ad p̄-
 dicandum euntem. **I**tters igit⁹
 sue vocacionis ostensis. res-
 pondit ille. **I**bitis ad hospitā
 nostrū. vespere autem fca predi-
 catione redibo. et mane qd dē mi-
 nus dederit respōdēbo. **E**t factū
 est sic. si de vltibus illis ad hos-
 picū pcessit ille ⁊ predicauit.
 audiuit ip̄sus cōfessiones vsq̄
 qd ad vespem. sicbit domum.
 salutat hospites. icenatus ora-
 toriū intrat. pernoctat celebs
 in precibus. respōdet mane ca-
 nonicis. **C**onsilium dei et ma-
 tris eius negare non conuenit
 qd offertis. **Q**uid plura. **A**dig-
 no honore recept⁹ cathedratur
 cōsecrat⁹ ⁊ tāto regimie claruit.
 vt ītra quīgētos ānos similis
 ei fuisse non credatur. **Q**uid
 mirū. valde agruum fuit vt tali-
 ter electū tale regimē sit secutū.

Qual' prelat' esse debeat ocul' corib' p'esse de hedeas hoc vide at ⁊ relegat. Qual' aut' prelat' esse debeat. b'us aug⁹ ostēdit i regula sua dicēs. Ipse qui vobis p'est nō se existimet potestate domināte. s; caritate seruiēte felicem. honore cōm vobis prelat' sit vobis. timore corā deo subiect⁹ sit pedibus vestris. Circa ōnes seipsū bonorū operū p'beat exēplū. corripiat iquietos cōsoleť pusillanimes. suscipiat infirmos paciēs sit ad omnes disciplinam libens habeat metū. i ponat. Et q'uis utrūq; sit necessariū. tamē plus a vob' amari appetat q' timeri. semp cogitās deo se p' vobis redditurū esse mōnez. vñs magis obediendo nō solū vñi s; etiā sui miseremini q' inter vos q'to i loco supiore tñto in p'islo maiore versat. Ecce discretissim⁹ q' bene ⁊ q' perfecte statū debitū prelat' ⁊ nichilomin⁹ opendi ose descriptit. Sed sanctus ⁊ venerabil' benedictus i regula sua quā p' augustini tpa annis mltis debet prelati statum plane distinxit. Abbas i q' qui p'ces se dign⁹ est monasterio. semper meminisse deb; qd dicitur ⁊ nō men maioris fās implere. xpi enim agere vices i monasterio

credidit. Et ifm. Memoz sit semper q'a doctrine sue vel discipulorū obediēte vtarūq; rez itre mēdo iudicio dei fatiēda erit diffusio. Sciatq; culpe pastoris imminere q'tq; i ouib' p'familiis min⁹ utilitatis poterit iuenerē. Et ifm. Cū aliq's suscipit nomē pastoris discat dei doctrina p'esse discipul'. idest. oia bona ⁊ sancta factis āpli⁹ q' dictis ōndere ut capacib; discipline. mādata dñi vñ p'ponat. Duns vero corde ⁊ simpliciorib' fās suis dina p'cepta demōstrare. Diaw ro q' discipul' docuerit esse p'erna i suis actib; vñ fās idic; nō esse agēda ne alijs p'dicās ipse re p'bz efficiat. Qui aut' alit' p'ce gestit loco ignominie ē ap'd idignū dignitas. Prelat⁹ enī q' subiecto nō p'hit nec sibi p'dest. Magna vero pars iusticie i se redit q' p'derit alteri. Op⁹ ē enī aliquo ad quē mores nñi se erigāt vbi ad regulā p'ua torngas. Aliq's vir bon⁹ eligēd⁹ ac sēp añ oculos habēd⁹ q' tāq' spectāte viuam⁹ ⁊ oia tāq' illo vidēte faciam⁹. Sic ē rex prelat⁹ apū fidelū q' mellei coloris epistens ex elcō flore et omī copia fās ē.

¶ Q' ingenio pollētes preferēbi sūt. Capitulū secūdu.

Reges plures ī vno alie
ario sepi⁹ ichoāt. Et q̄
dē hī tēpore apostolorū ī
p̄mitua ecclā s̄m q̄ paulus ad
corīthios scabit nō multa sapiē
tes s̄m carnē nō multa nobiles
nō multa potentes. postea tñ ⁊
maxime nunc vt in p̄nta videri
potest. multa sapientes sed heu
p̄pter carnē. multa nobiles sed
in carne non ī mente. multa po
tentes nō ad p̄tegēdū s̄ ad op
pamendū paupes clericos per
ecclesias procreāt. Tales mo
rigeratis ⁊ spūalibus viis p̄ su
os oplices p̄ferūt. De talibz
ecclesiastes dicit. Vidi suos in
eīs ⁊ p̄cipes quasi seruos am
bulātes ī terra. Si ergo culpabi
les sūt q̄ lātos potētes nobiles
sine moribz et carnales morige
natis et spūalibz viis p̄ferunt.
qualiter illi damnandi sūt qui
stolidos ⁊ ybiotas ⁊ sine vllō in
genio natūali eligūt ī p̄lato. *¶*
Nam īgenio callentes ⁊ p̄uidi
semp̄ abiliores sūt ad oēm actū
bonū dūmodo non dñeēt malig
nitas volūtati. Tales enī etiā
sūt multa scīa lāz vōis capaces
sūt. ⁊ ideo facili⁹ a leuioris vite
dispēdio ad viā stabilē ḡae cū
tunt. Qz vero ybiote ⁊ sine lris
sūt rudes itellāi ⁊ mētis stolidi
tate mutabiles vix vñ q̄ flectū

tur in bonū. s̄ de malo ī pei⁹ faci
lime deuoluūt. Vñ seneca. Huil
res stulticia abiecta sordida ser
uif multis affāb⁹ et seuiſſimis
subiecta euētibz. hoz plures heu
in maioribz dignitatibz cōstitū
tos ⁊ vidim⁹ ⁊ videm⁹. De ill⁹
vero q̄ natūali callebat ingenio
etiā in statu vite leuioris elcōs
ī regimine p̄batiſſios vidi⁹ et
tāto feruētiores ī aīā p̄mōrū
susceptis officiis extiterūt qñ
to tepidiores a aīā p̄pā aīā regi
mē ī vāitātibz defluerūt. Hic
accidit q̄ qdā canoici in electi
one pontificis ducere discorditer
nō valētes ea obicōe in p̄positū
⁊ decanū vota sua singuli tñstu
lerūt vt nullū extra gremiū ec
clesie postularēt. Ilī aut ī par
tez secedētibz vt de pōtificis ele
ctione liberos ordiāret. vn⁹ ca
noicōz p̄adī hōrā differre rei
sans extra capitulū ī tabnā p̄
imā decurrit. p̄asusqz ad tes
seās ludē cōsedit. Eāt aut iuue
nis vite leuissie s̄ miābili sup
modū callebat ingenio affabil
oibz ī bonis natūalibz īsignit⁹.
Facta ergo collatione inter se p̄
posit⁹ et decanus viderūt quia
in suis omnibz spūalē p̄ ydoneū
nemine iuenerūt cōuenerūt in
hoc q̄ canoicū illū iuuenem qui
tā miābili callebat ingenio in

pōtētiā elegerūt. **F**acta ergo denūciacōe capitulo ordinat pcessio. p̄gunt p̄cessionaliter in tabernā. inueniūt iuuenēz ludo nudatū renitentem cū lacrimis ī aera rapiūt. portāt ad ecclesiā in cathedrā collocant et sic ad ecclesiāz oporūo tpe cōsecratur. **Q**ui statim vt se vidit episcopū mutatus ē in vīz alterum. **D**ia que erant digna officio a deo in se p̄fectissime ordinauit vt nullū antiquę vite v̄stigiūz remaneret. s̄ vt credi posset oī tpe p̄fuisse. **N**egotia autem episcopatus tali modo gubernabat extēse us ut nichil horū eū in exercitio sp̄itualiu īpediret. **Q**uid imia? **D**onū supueniens v̄tutis ḡuite natural' boni cōuenientiam īformauit. **V**ic **S**eneca dicit. **S**i vis tibi oīa subicere. subice te ratiōi. **M**ultos regere poteris. si te ratiō repperit. quē admodū flāma que surgit ī altum iacere et deprimi nō p̄t. nō magis q̄ quiescere. **I**ta noster aīn? in motu est eo nobilior et actiuosior quo vehemencior fuerat. s̄ felix q̄ ad meliora hūc impetum dedit. **L**icet aut in iuue ne isto p̄aus debito v̄tutū eligentib? eum tam bene et fortunatē successerit. nullo modo tñ in cōsuetudine est trahendū. vbi

via certior poterit iuueni. proinde qđ factū opus sit vbi in cōgregacōe aliqua plures sapiētes. nobiles siue potētes siue vita v̄l morib? p̄minere voluerant t̄ptus elegāter ostendit.

Que insolentes reprimendi sūt.

Capitulum tertium.

Ed cū adulti esse ceperint supple hñ q̄s diximus insolētis oēs accor di suffragio det̄tiores neāt ne distrahant agmina et excitent sedicōes. **S**tati enim vbi tales cornua ceperint erigere libertatis ab ill' qui sanctiōes sunt et in v̄tutib? p̄uēctiores t̄p̄mendī sunt et arcandi et ab cōmibus officijs sul' trahēdi. ne vlla det̄tēis occasio malignandi. **C**ōtra tales clamat ezechiel. **T**olle a barum tolle coronā. **Q**uid ergo? **N**ūq̄ contra l̄atos iuehimur. **N**ūq̄ nobiles abhōiābiles dicimus aut potētes. **M**inime. ymmo si tales aliq̄ cōgruis apti morib? cōprobāt s̄m ap̄lm duplici honore digni sūt. s̄ heu maxime nūc sine caritate sc̄a īflat. **N**obilitas carnis plerūq̄ in morib? degenerat. potēcia se te oēs turpiter abutunt. **P**aulus quondā mūdum circūies et

in lege doctissim⁹. stulticia tñ
 p̄dicacōis saluos fecit credētes
Petrus proiecto rethi ⁊ naui
 aula derelicta romanū subegit
 iperū. **E**t nūc nūc sūmi apicis
 pontifices credūt nobili h̄ tepi
 do saḡne infantiliū eccliam q̄ fun
 data fuit saḡne robustorū mar
 taz stabilita. **A**bhit. **I**lle q̄ sāfica
 t⁹ ab vtero **I**heremias cū a dño
 vt p̄fesset popuḡ v̄rēf clamauit
 dicēs. **A** a dñe nescio loq̄. ⁊c.
Nec mīx q̄a ioseph i figura xpi
 ⁊ oīm prelatoz p̄testās fr̄b⁹ pa
 storib⁹ dixit. **N**ō videbitis faciē
 meā n̄ fr̄m vestrū minimū ad
 duxeritis michi vobiscū. mimū
 intelligens subbitoz quē illi nō
 t̄p̄erāt q̄ntū in eis ē exhortaci
 omib⁹ ⁊ exēplo. **E**t heu q̄ multa
 crebūt tūc bāstia visione dei
 face faciei. **V**n̄ p̄cepit moyses
 vt h̄yrc⁹ emissarius prelātū sig
 ficās portar; iūq̄tatē filiorū isa
 hellu. bbitoz sc; i t̄rā solitanā
 inferni q̄ deserta ē oī bono. **E**t
 vt lucidi⁹ figura misterij videa
 ē. iſra iussit dñs vt tollerēt oēs
 p̄ncipes populi ⁊ suspēder; i pa
 tabul̄ contra solē ⁊ hoc ideo q̄a
 populū p̄miserūt cū madiātis
 fornicari. **Q** q̄ durū iudiciū in
 h̄ijs q̄ p̄sūt. **D**e vno taliū sup
 pressio noīe q̄d actū sit referēte
 q̄dā spūali viro theutonie atq;

p̄bato refeā. **I**uueis q̄dā in
 theutonie p̄tib⁹ ex saḡne prin
 cipū plemisse generosus h̄ mo
 rib⁹ ⁊ vita degener episcopatu
 male fūctus accepit. q̄ raphis
 et luxurijs v̄rēf de p̄mo. h̄ in
 uecūbissime postmodū operam
 debet. **C**astigauit autē eū dñs
 flagello multiplici. sed aī; abu
 teretur eo in superbiā debet eū
 dominus in reprobam mōrtē.
Qua in hōra v̄neābilis cōrad⁹
 deo dign⁹ hildemēf episcopus
 ad matutinas in tempeste no
 ctis filēcio surrexerat illisq; di
 ctis resedit ad studiū factur⁹ in
 die f̄monē. **N**ec moā rapt⁹ in
 sp̄itu videre se visus ē ep̄m quē
 dā velata facie h̄ iſulis iſgnitū
 ad tabunal iudicis capi. **M**ox
 assūt tria vultu satellites. ac
 cūsant ep̄m vn⁹ in rapina ali⁹ in
 cebe hoīm at; ali⁹ i luxurijs lu
 bricatē. **T**ūc iudex assessoribus
 suis. **A**ccūsata discutite. librate
 iudiciū ferite sententiā. **N**ec mo
 ra assessores parent. **I**udicia fe
 rūt i omune sentēciā. iudex ap
 p̄bat latā. **A**ccedūt mīstra sup
 fuliginē nigroes ⁊ ablata mitra
 de capite annulum casulam bal
 maticā ac reliq̄ episcopalia v̄sti
 menta detracta ad pedes iudi
 cis ponunt. nudumq; relictum
 cū clamore capiunt eiulātem et

a facie iudicis trahūt. ad tarta
 ra nichil seū pret peccata por
 tatem. **E**ox assessores iudicis
 surgūt et cū tātu sonoro subiū
 gūt. **D**uz temp⁹ habemus bonū
 ad ōnes operemur. **H**is viis in
 spū dictus hyldemēs episcopus
 in se reūsus cogitare cepit. quis
 nā fuerit ille miserabilis presul
Cū ecce quidam ad hostiū pul
 sans intromissus est. clamans
 auz lacrimis talem episcopū in
 proximavilla venisse de vespere
 et sub eadē noctis hora repenti
 na morte subtrahūt. **Q**uo audi
 to scūs p̄sul miserrimo illi defū
 cto doluit. et licz inaniter q̄tū
 ad subuentionē p̄ pietate tū la
 crimas amarissimas fudit. **C**ō
 siml in malicia ut m̄ frater al
 cioris cordis et vite retulit. **Q**ui
 daz archiepiscop⁹ theutonie fu
 it q̄ ifelicissima morte defūct⁹.
 auidaz sanctissimo i vita vero i
 visione ostensus est tali modo.
 Viditq; q; aīa illa auz miro cru
 ciatu a corpore trahēbat et i in
 fernū demoniorū pancipim ca
 thedra residenti p̄stabat. quez
 officiose salutans valde. potulū
 aū se positiū obtulit veniente di
 cēs. b̄nuemiat beneueiat archi
 p̄sul **E**cce bibas de potulo meo
 q̄a michi lōgo tēpore fideliter
 et infatigabiliter deservisti. **E**x

q̄dem archieps acceptare trau
 sans. cōsatus enī erat nichil bōi
 esse in potulo. tādē a ministris
 violenter est cōpuli⁹ accipere
 potulum de manu p̄ncipis et bi
 bere qd̄ hōerebat. **N**ec mora p
 aures et oculos. os et nares sul
 phurea flāma surrexit et sic et
 mis incēdijs est addit⁹. **E**cce q̄
 lis finis indigne suscipiētes pa
 storem aīa accepit. et nichil
 omin⁹ indigne regētes q̄ terri
 bil vīdēciā dānauit. **V**ide ergo
 lector q̄ v̄tale ē nō solū ecclesie
 s; et ip̄i cordi suffragio et nec
 onem talūz expedit. **V**ide et
 ipse archiepm̄ in gallie partibz
 virū lātū et nobilem circa quē
 tal vīdicta contigit nutu dei.
Deuotissim⁹ i p̄ncipibz et p̄ fā
 cie lud mic⁹ ānc erit ab in car
 nacōne dñi. **E**cce. xxxix. et isti
 gante fratre henrico dicto de co
 lonia ordinis predicatorū. predi
 catore peroptio. **I**p̄e rex sub pe
 na mortis cōgregari fecit pati
 fūs nephandissimū librū iude
 oz qui thalmuth dicat. in q̄ in
 audite hereses et blasfemie contra
 xpm̄ et m̄tē ei⁹. locis plurimis
 scripte ēāt. **H**ui⁹ libri diuersa
 exēplaria ad oburdū parisijs
 allata sunt. **F**lentes ergo iudei
 adierūt archip̄sulem q̄ regis
 cōsiliari⁹ sum⁹ ēāt. et pecuniā ei

pro seruatione librorum innumera-
bilem obtulerunt. qui corruptus re-
gem adijt et aduolūtatem suam
iuuenilem animū mori iuertit.
Redditis ergo libris iudei solē
nem diē agi cōstituerunt omni an-
no. si in uanum aliud spiritu dei
ordināte. Reuoluto enī anno die
certo et ipso loco qui libri crecabi-
les redditū sūt iudeis hoc est in
vicenijs apud parisijs. dicitur ar-
chiepiscopus ad cōsultationē re-
gis ueniens diuino uiscerū dolore
corruptus est et eadē die cum ciula-
tu magno uite finē accepit. **Fu-**
git autē rex de loco cum tota fami-
lia nimirū uerens ne cum archie-
piscopo diuinitus feriretur. **R**ec-
multo post istigante dicto fratre
henrico iudeorum libri aggregati
sunt sub pena mortis et in maxi-
ma multitudiue combusti sunt.

Nota autē lector quod omnes
orientales iudei hereticos et exco-
municatos reputant hos qui con-
tra legē moysi et prophetas hūc
librum qui talmuth dicitur rea-
piunt et conscribunt et tū archi-
presul legis casti defendit talē.

Quot modis peccat et reus ē
qui tales prelatos creat et elegit
duobus uisibus dici potest. **Pec-**
cat in auctorem. peruertit ius
tabulatur. **Pax** stat ecclesies
pro quo reus hic feratur. **Pec-**

cat in auctorem deū scilicet. **U**n-
de per ezechielem dicitur. suffi-
ciant uobis scelera uestra domus
israhel eo quod iduperatis alienos
et inuicinos corde. **P**eruer-
tit ius. ecclesiastes. **V**idi ser-
uos inequis et principes quasi ser-
uos ambulantes in terra. **T**abulat
pax stat ecclesie. **U**n salomō in pū-
blij **Q**ui mittit lapidē in acū
mercurij ita quod dat insipienti ho-
norē. **P**ro quo reus hic feratur id
ē qui indignos eligit. **U**n per ezechi-
elem dominus clamat. **T**olle ci-
datam tolle coronam. **T**alibus
enī aufertur ē oīs honor et ple-
ctēdi sūt in superbia dei.

Quod prelati debet esse sine
crudelitate. **C**api. iij.

Omnis inter auctores
quod rex apud nullū habet
auleū maiestate tantū
armatus. **A**uleus pro seuerita-
te et crudelitate ponitur in scrip-
turis. **I**sto auleo carebat prin-
ceps pastorum castus qui discipu-
pulos suos instruēs dicit. **D**il-
cite a me quia mitis sū et humi-
lis corde et iueietis regem aīa-
bus uīs. **U**bi enī humilitas ibi et
pax. et arma et gladij in uia sup-
bi. **M**aiestate tū armatus ē pro-
latus. **U**n sola facies eius in oculis
honorū subditorum timorē pau-
ter est et amoris. **U**bi uero tales

subditi nō sūt oīa natūā tādē ī
corde p̄lati seueritatis debz au
leus generari. sicut quondā ad
uersus saulū recalcitrantem sti
mulus in ipso fōte bonitatis ex
orsus est dum eum maiestatis
sue luce cecitū potenti v̄tute p
stauit. **S**ed nūq̄ cecidit eū vul
nere sup̄ vln⁹. **N**ūc audi qua
liter acule⁹ mitigat⁹ est. surge
et ingredere ciuitatez. **E**t statū ī
fra. et ceciderūt ab ocul⁹ ei⁹ tāq̄
squame ⁊ vīlū recepit. **N**on ho
stilitate. sed misericorditer pūpi
git a ule⁹. cecatus est vt ḡiori
lumine potiretur. prostratus ut
stabili caritatis affcū infatiga
biliter fulcret. **H**uius exempli
ḡra malle debz quisq̄ p̄elat⁹
de nimia pietate q̄ remissionez
dicat. q̄ de seueritate nimia iu
dicat. **M**edius aut̄ tenere opti
mum iudicam⁹. **D**eclementia
p̄ncipis ad neronem seneca sca
bens sic dicit. **N**ec p̄miscuā nec
vlgatē oportz habere clemēciā
q̄a tam omibz ignoscere crudeli
tas est q̄ nulli. medius aut̄ tene
re debem⁹. **S**ed q̄a difficile est
tempeamentū quibq̄d eis plus
futurū est in partez huāniorem
preponderz. **C**lemēcia in q̄cūq̄
domum peruenit eam felicez
tāquillamq̄ prestabit. s̄ in re
gia quo rarior eo miābili⁹. **N**ō

debet itaq̄ p̄latūz seua et ī ex
orabil ita. **O**ptimū exemplū
p̄lato cōstituiam ad qd̄ infoz
met. vt se talē aulibet exhibe
at q̄lez sibi dū vlit. **C**lemēcia
nō tm̄ honestiores sed potēcio
res prestat cōnamentoq̄z im̄a
toz ē similis ⁊ certissima salus
placato tranquilloq̄z regi. fida
sūt auxilia subditorū. **N**ec p̄t
quisq̄ habere bone ac fide volū
tatis ministros q̄b⁹ iūuolē tē
pore pacis vti. **H**abere clemē
ciam p̄ncipem decz vt quocūq̄z
venient māsuetiora oīa faciat.
Nullū animal morosius. nullū
maiori huānitate tractādū ē q̄
homo. nulli magis parcēdum.
Iracūdisime ac p̄ corp̄is capa
citate pugtissime apes sunt et
auleos in vulnere reliqūt. **S**erp
ipse sine aculeo est vt audistis.
Roluit euz natura seuum esse s̄
virtute cōstātem. **E**xemplū hoc
magnūz regi bus ingerens. **E**r
rat si quis exīstimat tutūz esse
regē ibi. vbi nichil a rege tutū
s̄ seuitas seuitate paciscēda
ē. **T**m̄ necesse ē vt timeat q̄ tū
timere voluerit. **U**num ex īex
pugnabile iūuamētum amor ci
uium. **C**ū ciuibz atq̄z ignotis
atq̄z huilibz eo modēat⁹ agē
bum est quo minoris ē afflicis
se eos. **V**enerabilis ⁊ deo dign⁹

guaribus cameracensis epus si-
cut a fratribz p̄dicatorū audiui
cū in via contra aduerpiēses he-
reticos apud fluginense mona-
sterium brabācie in regulati ob-
seruatione strictissimū vitaz su-
am sine beatissimo terminasset
in ipso tpe migrationis auidam
frat̄r p̄dicatorum p̄ somnium
apparuit ī gandauo. Cui frater
quomodo iquit pater tibi est.
Et ille. Hortu⁹ iquit sum debi-
tum cōmune soluēs condicōnis
hūane. Quomodo inqt. Ecce
ad satis gues tūleo penas p̄uul-
qm̄ ad glōriam tūl fere expur-
gand⁹. Et mox frater. Et que ī
qt̄ pene causa. Cui ille. Rm̄ia
seueritas inqt̄ me culpabilē red-
dit et purgādū. h̄ via ista q̄ cō-
tra hereticos p̄expurganda ec-
clesia auidi⁹ inhiabā penā meā
imminuet. et accelerabit glōriā;
iā dilatā. Discāt ergo p̄lati. n̄
cogat nc̄tas nimie seueritatis
aculeū nō habere. maiestate tā-
tum armati vt bonis subditis ti-
mori sint pariter et amori.

Quod vnus prelat⁹ sit in eccl̄a cui
oēs subditi obediāt tamq̄ filij
patri. Capi. v.

In vno alueario prin-
ceps vnus q̄ tantū regi-
bus in signibz dñatur et

hoc fm̄ leges et canones atq̄ssi-
mis tēporibz ordīatas. **U**n⁹ dñā-
tur ip̄io. vn⁹ regno. vni⁹ gēti
p̄nceps vn⁹. vni⁹ p̄cūcie iu-
dex. vn⁹ ciuitatis p̄sul exigit̄
et hoc p̄pter cōcordiā vnitatis
et pacis ōnimode firmitatem
fm̄ v̄bū dñi. **N**ō potest duob⁹
dominis seruire. **O**mn̄e enī reg-
nū in seipso dñi sū de solabitur.
Nō igitur ī vno corpore caput
biforme cōstituas et irrationem
chimere sustineas et ruinas. **R**e-
corderis p̄pe n̄rā t̄pa q̄ntē cōfusi-
ōnis hōrroz q̄ ruinosā iactura
dissidij cōsulauit eccl̄a; fm̄ illō
sc̄m̄. **C**ū frederic⁹ ip̄ator expul-
so alexandro papa. aliū p̄tra eū
pōtificē ī roma cōstituit. dñi mis-
enī tūl alpes et itra ex m̄a cōfusi-
tibz nō solū aliaz mūdi p̄ciū et
exteris nacōnes. v̄z primā et
nobilissiaz lūbardia p̄uicā hē-
tīcorū feditas q̄h irrepābiliter
maculauit. a q̄bz nuper āno sc̄;
ab īcarnacōe dñi. **C**. cc. liij. bea-
t⁹ petr⁹ p̄or fēm p̄dicatoz ī v̄o
na felici morte m̄ltat⁹ ē et paul-
sus. **S**i ergo romā mūdi v̄ticē
tā valide paulit biforme caput.
q̄d ī mēbris futur⁹ sit q̄ minora re-
gimie fulciūt. **H**ui⁹ biformita-
tis occasiōe pestifera nō solū m̄l-
tas et magnas eccl̄as destructas
vidim⁹ ymo m̄orios p̄ncipat⁹.

Non ergo in vno alueario ecclesie plures sint reges. sed vnus qui regibus insignibus dominetur.

¶ Quod prelati fulgeant eloquentia et puritatem habeant in officio. Capitulum sextum.

Rex apud in fronte macula quabam quasi quodam hyademate candidatus.

Et hoc quod est quod zacharie prophete patet. Sume argentum et aurum et facias coronam in capite ihesu. Quid in argento nisi eloquia domini casta. Et quod in auro nisi conscientie puritas et preciositas designatur. De hijs boni prelati coronas in capite portant dum verba veritatis quam alij predicant. ipse iustus in mente gerit et in omni tempore primis foris ostendit. vel coronas ab laicis dicere possumus secundum statuta ecclesie infulas prelatorum quibus non omnibus. sed fere solum episcopis licet. Abusue tamen quidam abbates de nouo in magna mole pecunie hijs virtutibus. Abusue inquit. nisi forte vsum paucorum dixerit directum contra iura civilia quam versus typis non dicunt. nisi quantum etas legitima hominis in octoginta annis plene approbasset. Certus sum autem quod istud nisi in paucissimis et specialissimis quibusdam gallie monasterijs vt in monasterio sancti

dyonisi et cluniacensi antiquis temporibus non fiebat. quibus tamen tunc propter vite clementiam specialibus privilegijs concessum. Tunc et hijs digne satis romane curie cardinales qui gerina sancta fidei noui et veteris testamenti videntur regere totum orbem. et hoc bina cornua in infulis pretendere consueverunt. Et hec quidem in hijs plerumque quam de nouo virtutibus illi locum nequaquam habent. Cum verumdia refertur hoc quod vidi. Aquilicentum monasterium est maximum atque ditissimum in attrebatensi dyocesi constitutum. Huius monasterij abbas qui vix prima spiritualis regule clementia cognouit tanta summa pecunie cornuum istorum apicem attingit. quod ecclesiarum suarum plus quam in decem milibus libris obligauit fides fidei nimis et plena rebus.

¶ Quod prelato dānabilis est cultus superfluus. Capitulum vii.

Nobili signo cultus alteri rex pre ceteris non ornatur. Sic cultus superfluus in prelato dānatur. Quoniam magnus ille prelati pontifex Augustinus. Purpurea forte decet episcopum sed nullatenus augustinus. In iconia beatissimi patris augustini scriptura hijs versibus legebatur. Ordo gemarum designat

septuaginta. **I**pse quibus pree-
rat septuaginta polos. **S**oli p-
meritis est tradita tanta pote-
stas. nec successit ei pastor ho-
nore pati. **S**i ergo augustinum
viventem non decebat ornatus
claustralem qualemcumque mag-
num quomodo decebit. **O**ccur-
rit michi in via quidam aliorum
ordinis abbas cum multorum eq-
rum robore atque familia. ut po-
tius ducem aut comitem credi
dissem nisi eum in facie cognouis-
sem. **S**preuerat in sacerdotibus
rotundam communis habitus cap-
pam et tabardum quem gallica-
canem dicunt id est vliegheer in-
duerat. **V**estes eius ex scarlaca
morata varia duplices virge-
nua contingentes. ocreas habebat in
cruribus quales eis inate essent si-
ne plica porrectas. **N**ec aliud
defuit nisi sectum in capite quod
non minus quam noui troiani mi-
litem loqueretur. **P**rochordae ubi
zona praecipis casti in iherusalem
venietis. ubi nobilissimi iohannis
baptiste ex pilae hirsutis ca-
melorum zona. ubi melotavus cili-
cium beati benedicti ac hilarionis.
Dicto quidem de praefato abbate qui
induit tabardo habitum spreueat
monachale. videamus exemplum quon-
te enormitatis sit atque peccati
cuique religioso habitum deponere

vel ad horam. **E**rant in quodam
monasterio nigri ordinis tres
monachi in omni lascivia dissolu-
ti. **C**umque una die cum secum
in thalamo ad epulas consedis-
sent. unus buccella panis imersa
subito strangulatus. cuius mortem
nec verecundia saltem passi duo
reliqui derelicto loco eminus iux-
ta prandium perfecerunt et sic in
claustro sociis euentum mortui
nuntiaverunt. **N**ec diu postea duo
dicti duo socii non recogitando
quod actum sit ad balneandum in flu-
uium iuxta cenobium nudati ve-
stibus descendissent unus ad pro-
fundiora digressus submersus
est extractus et sepultus. **R**elictus
post hec tertius autem vespere de mi-
tum pergens discalciasset se. mo-
chus submersus nudus apparuit
ei dicens. **E**cce quanta pena dam-
natus sum. tu autem quid facias nunc
saltem cogita. **E**go quidem immu-
dus et lubricus digne punitus
exertior. sed illud multum ad ve-
recundiam damnationis accumu-
lat quia sine habitu nudus a de-
monibus iradeor. tu autem da-
michi in quo signum mee damna-
tionis ostendam. **N**ec autem
audiens turbatus monachus
cito detrahens togam tybie se
moralem roganti debuit et sic
defunctus repente disparuit.

Hic res. **D**ix dies illuxerāt auz
tātus fetor claustra ābituz occu
paret. vt se ōnes ex tūgi horro
re fetoris pte angustia occlama
rent. **P**arātē aut monacho q
sibi expere otigisset. q̄nta ē vn
diq; dicta toga et tādē inuēta
est fetidior ōni cadauere et sup
fuligine; denēgrata. qua humo
celarius coopta in āmiracōez cō
uerſi monachi plozauerūt. **D**i
ctus vero socius defūcti ad ordi
nem fratū minoz repēte tranſi
uit et vsq; nūc tātē rei certus te
stis et felix viuit. **S**imili mo
do q̄dam mōchus aſterciens for
dinis in theutonia fuit certis
fima fūs ordinis predicator te
lacōe didicim⁹ i acuta febre labo
rās itolerabili labore estuās cū
auallā sū hitus exuiſſet fragor
tātus audit⁹ est vt domus infir
moz corruisse ab hīs qui iace
bant in dormitorio putaret. **E**t
cū quidā vir sanctus iuxta posi
tus erat; et sup modū tēnt⁹ ex
tūſ; apparuit ei demon dicēs
Pre indignacōne nimia frago
re istū maximū excitauī q̄a ipe
diuisti me orōe tua ne mōchū
illū exuentem habitū ordinis i
corpore rapere cruciandū. **N**ec
moza monach⁹ ille deuot⁹ et sanc
tus hec audiēs. statū ad egrotā
tes egrediens inuenit mōchum

habitū ordinis exuiſſe. quem le
miter correptū et habitū reindu
tum amonuit cōſtitū. **N**ec diu
post. ut cōſſus est et absolutus
cretauit optie. h̄ pass⁹ postea
readiū in magna deuocōne de
fūctus est. **Q**ual aut suorū
dei in religione habit⁹ esse debz
Beat⁹ Aug⁹. i regula describit
dicēs. **N**ō sit nōbilis habit⁹ ve
ſter nec affectetis veſtibus pla
cere h̄ moribz. **E**t infra. **V**eſtes
veſtras in vnū habeatis sub vno
cuſtode vel duobz vel q̄t ſufficiat
poſſūt ad eas exarcedas ne a
tinea ledaat. et ſicut paſcimi ex
vno cellario ſic induamini ex
vno veſtiario. **S**i fieri pōt ad vos
non pertineat q̄ vob indumentū
p tempoz congruēcia pſeatur.
vt hoc recipiat vnusquisq; vtm
q̄ alius habueat duz tñ vnici
iq; put auq; opus ē nō neget.
Si aut hinc inter vos contēcio
nes et murmura oriuntur cum con
querat aliq; detritius accepisse
q̄ a prius habuerat et indignū;
ſe eſſe q̄ nō ita veſtiebat ſicut
alius frater veſtiebat. hinc vos
pbat q̄ntum vob deſit i illo ſcō
interiori habitu cordis q̄ p ha
bitu corpis litigatis. **E**t beatus
benedict⁹ precipit in regula ſua
dicēs. **V**eſtimēta ſūb⁹ fm lo
corū q̄ntatem vbi habitant veſ

aeris temperiem denitur. In frigidis regionibus amplius indiget. in calidis minus. Hec ergo consideratio penes abbates est. Et infra. De colore autem et pretio monachi non causentur. sed quales inueniri possunt in provincia ubi habitant aut quod vilius comparari potest. Ecce quales vestes quanta precij forma determinat a sancto patre. Quod vilius inquit comparari potest. Rursum autem isto tempore miles pannum et monachus per cuculla vel tunica partantur. Hinc seneca moderamen vestis insinuat. Sic omnis inquit nostra frons populo conueniat. nec splendeat toga nec sordeat quidem. Emas ergo non quod placet. sed quod necesse est. Que est virtus. superuacua contemneret. primo tunc amitteris cum necessaria contempseris. Nec hec sola sed et discas ipsam vitam contemnere quia illam nemo bene reperit nisi qui contempserit. Quis est pauper. qui sibi videtur pauper. Que sunt maxime diuitie. non desiderare diuitias. Quis minimum habet. qui minimum cupit. Hic in illis abire superflua qui se iactant omnia dereliquisse. paupertatis nomen habere gestiunt non virtutem. videri volunt

mundum fugere sed rebus herent. De re iterum re et si vltacio secularium et nobilium prepa. sed re vltacio et tertium re prepa inconvientissime monachorum. Et hec quod permixta sit atque damnabilis religiosis atque claustralibus exemplo manifestissimo declarabo. Vidi abbatem cisterciensis ordinis virum eruditum scientia atque probatum. hic cum bie quadam aquam manibus sumeret. et manutergium cum eo magnates quidam ex utraque parte teneret. facta est vox huiusmodi dicens latine. quare pannus ante pannosum. Quod ut venerabilis ille abbas audiuit cum timore et horrore manutergium dimisit repente. Pro sentias enim vestibus coloratis et mollibus pannus posset ante positus tolerari. sed quid faciat indutus vilibus non discerno. Et digne quidem bono et perfecto viro ad reprobandum honorem exhibitum vocem factam considero quod soli deo honor et gloria utpote qui olim per ysaiam prophetam clamauerat. Gloriam meam alteri non dabo. Scio enim et certus sum quod in secularibus et in nobilibus personis pompa glorie secularis notabiliter reprehensa sit et damnata.

Et prope aut nostra tpa fuit
mulier nobilissima maria cam
panie comitissa. hec nupta no
bilissimo. h. campanie comiti.
filia fuit ludowici regis soror eq
regis francorum quatuor reges fratres
in anglia habuit filium in tertia
timis. Hec multis annis mortuo
marito cum poposissima ambicione
circaiens et moriens tale finem
sortita est. Labauit hec in extre
mis abbate psalmie sanctissimum et
eloquentissimum viz migmata veni
te mandauit. Qui uixit itromis
sus non est et pre foribus expecta
uit. Jam comitissa decesserat et
distrahebant a militibus et mini
stros et suis omnibus utensilia va
sa aurea et argentea vestes preci
ose culatre purpuree et tande lin
theamina ipsa cum peplis. Ex
tremo ex gremiis mora ista
retardat lectum per cornua apre
hendit et resupinatum corpus emor
tuum eminens in stramenta diuoluit.
Moxas aut abbate cum tedio su
stinente quidam nobilis ex arcium
stantibus indignatus ostium infre
git violenter et viz ueneabilem
intromisit. Qui cum introisset et
nobile illud corpus nudum instra
mento reperisset. volente quidam ex
familia illud ex straminibus opi
re. abbas exempli primum non sine
bat. sed libera voce clamabat.

Duos oes cernite popam nobi
lissime comitisse marie. Vides te
illud delicatissimum corpus quanto
de decore pudoris deuoluisti. Vi
des te quod ei per multiplici honore et
gloria mundus exsoluit. Ecce quod
stulta illi mundus computatione
concluit. Si ergo honor secula
ris in tam nobili persona donatus
est. quod fiet cum monacho. quid fiet
cum clerico qui cum uerecundia mu
di etiam abit glorias seculares.
Nullus autem platorum nisi tamen hi
quibus iura debeant aliqui corpora
li ornatu pompe vel glorie. sed
virtutis exemplatis dyadema
te cadidef.

Quod platus eligis extra gregem
propter probitatem. ideo humeris su
is hi portare onera suorum subdi
torum. Capitulum viii.

Ic forma semper egregi
or est et duplo ceteris ma
ior. Antiqua nota lecor
grammatica. et hec idem quod de sau
le in libro regum primo legitur quod
ab humero et sursum super omnem
populum eminebat. In humeris
onera portare solemus. In hume
ris bonus pastor propter peccata
nostra pertulit super lignum ut iu
sticie uiuamus. ut qui propter crimi
num quasi oues errantes ad cui
le aliarum scilicet angelorum redire
mus. Quid ergo. Si nos quorum

capitab⁹ prelati hoies imponū
tur inuicem alter alterius one
ta fm apostolum portare debe
mus et sic adimplebim⁹ legē ca
sti. qūto ampli⁹ factus est q̄ p
sonam pluriū gent. Tot habz
portare oneā q̄t habet regere ca
pita. et totiens sufferre singulo
rum importunitates q̄ciens va
riauerit volūtates. Digna ergo
caritate q̄ forma est v̄tutū semp
erit egregior et duplo in v̄tutibz
ceteris maior. Paruos q̄dez vt
dicit in vulgo parua decent et
magnos mag. Et licz oēs mag
na. q̄a magni v̄munt. magnos
tū maiora decent. Maior enim
facta ad exempla ponūtur. Et
licet tutela tutissima ex primo
sit et sibi q̄sq; commissus sit. tū p
prie maiorū est istituere et p̄uo
care miores. **Hic de illo vene**
rabili mauicio de q̄ supra retuli
m⁹ cenomānenſi ep̄o. postea ar
chiep̄o rotomagenſi. dñō rob̄to
quodā abbate blesenſi narrate
cognoui. Instante hyeme ipso
rob̄to tūc dicti archiep̄i ca
pellano pellicū a dispensatore
dom⁹ emptū est et oblatū. Cūq;
ipse rob̄t⁹ vir senex et debil⁹ ali
ud pellicū leui⁹ et ex subtiliori
b⁹ pellic⁹ postular. Archiep̄s
fine iqt̄ fine videre pellicū qd̄
respuit nimis gressu; qd̄ mor

vt māib⁹ cōrectauit. vade iqt̄
et dñō roberto subtilius emas.
Istud vero in loco pēne sub ſter
torio meo ponas. **Hoc** dñs ro
bert⁹ audiēs multū erubuit. q̄
ipse capellan⁹ p pellicio portare
noluit quod archiep̄o dñō
suo p̄ ſumptual⁹ foriatum ſuffe
cit. **Et** inix valde i archiep̄o
provideri potuit q̄ sibi tam par
cus et paupibus tam largus fu
it. **Vix** enim cum paciā potuit vi
dere q̄ in vna die in tota fami
lia ſua libras tres aut quatuor
procuratores expenderent et
tū eius elemosinar⁹ omni die
libras decem ā duodecim i pau
peres expēdebat. **Sed** et mirabi
lius viſū est. q̄ tūa parua corri
giar in vnum par calcarū et in
ferro vnius freni quicq; lorael
quatuor consumeat. **Vestes** ve
ro frequenter mutabat quas ſe
nibus ſacerdotibus vel clericis
pauperib⁹ tribuebat. **Dicebat**
autē p̄comim⁹ cum ānuos reddi
tus ſue dyoceſ⁹ ab duodecim mī
lia librarum computaret. **Quo**
autē milia aut tria ad ſtrictiſ
ſimum victum noſtre familie cō
ſeruatis. **In** reliquis autē m̄ omi
b⁹ nichil habeo. pauperum enī
ſūt et in pauperes diſpēſat. **Il**
la autē que michi manent diſpē
ſatores vtat loco nō domini. ne

in dei iudicij sugillēt me. et qui
vnu p mille reddere non possū
quasi suus inutilis obmutas
duz a me sub iusto iudice xpo
aputacō strictissima req̄ratur.
Eya nūc prelatiws p̄sules ws
cornuti q̄ testibus gēmatas anu
lis in fide desposatis ecclesiam
ai⁹ dotem cuius bona vana nō
peius q̄ p digno dissipetis. di
tatis diuites idignos extollitis
et familiam spōse quim poti⁹ mē
bra. paupes non curatis. ymmo
certe dep̄mitis. **C**ertus sum et ve
re cert⁹ q̄ spōsa v̄ra libenter in
terpellat; sub celo iudice; si ha
beret; et libenter a vob̄ separaretur
diuorcio. q̄ ws ab ei⁹ otuberno
fecistis alienos. **V**eriet certe di
es aī; iustū iudicē cristū nō tā
tum loco s̄ auditi vultu adūsuz
vos iterpellabit ecclesia. et s̄m
ysaiam inarruabit oīs altitudo
viroz subaudias prelatorū et ex
altabit dñs solus. **T**ūc v̄ra; pō
pam v̄ramq; supbiam in cōfusi
one pessundabit. et q̄tū gloriā
tatis vos in delicijs tm̄ dabitur
vobis tormētum et luct⁹. **Q**ue si
velis euadere tu plate et cū ma
ri no spōsus ecclesie recognosca.
Esto fidel seru⁹ et prudens et nō
tm̄ si aut vnus ex bonis subditis
sed forma semp egregior sis et
duplo ceteris maior.

Capitulū. ix. **Q**u prelat⁹ nō
requeratur si alas habuerit bre
uior.

Ale eius breuior sunt.
Quid mira. martha sa
tagebat circa frequēs
misteriuz; et ideo q̄tulose circū
it. nec potest aī; maria de mī se
dere et obfuare pedes ihū ad va
cādū et videndum q̄ suauis ē do
min⁹. **I**deo dauid plumb⁹ iten
tus optat pēnas sicut colūbe et
euolās a terrenis et in otempla
cōne videre posset deū deoz ī sy
on. **N**on cause ē aut prelat⁹ nō
conq̄rat si alas habuerit breui
ores. **S**eq̄tur enī in tex tu q̄ p
fectoz formam suscipit. quia q̄
bene presūt s̄m apostolum du
plici honore digni habentur. vt
in benedictionib⁹ gloriātes pig
uedimen terre per p̄ntem grām
idē celi in refrigerijs eternoz
fratres dñi recipiāt constituti.

Vidimus vneabilem cōradū
viz nobilissimū p̄mo abbatem
vilariensem postea cysterhiēse;
demuz romane curie episc̄pum
cardinalem. q̄ in am̄istracōne
prelacōnis sue mirabili sagaci
tate vigeat. nichilomin⁹ tamē
deditum otemplacōni diuine q̄
cienscūq; vacare poterat sibi so
li. **I**n tāto enī moderamine rez
aīm spūi fuisse coegemat et nūc

ad libitum causis secularibus; nunc
 spiritualibus animo debitum ex
 hoc in hoc libere transiens incli-
 naret mirabile. **¶** Mirabile de
 hoc viro excellentissimo dictu
 ab abbate vilariensi guilhelmo
 probatissima veritate cognoui
 quod digiti manuum eius quos in
 consecrationem corporis casti
 extendebat ad studium et inspe-
 ctionem litterarum vel librorum nocte in-
 star candelarum lucebant. Hinc cum
 legat in alemaniam unde nobi-
 lissime natus erat a sede apostoli-
 ca mitteretur venit parisiis et vi-
 dens fratres ordinis predicatorum
 qui de nouo illuc aduenerant visita-
 uit eos. Dubium autem quod gerens
 de eis in corde orauit dominum ut si
 bi ad quid ordo iste aduenerat
 ostendere dignaretur. Nec mora
 oblato et apto libro ad quod ordo
 predicatorum aduenerat. Responsum est
 cogitationi eius dicens. laudare be-
 nedicere et predicare. quod statim ef-
 fusus in laudem casti coram eis dix-
 it. Licet alterius professionis sum
 habitus. frater tamen vester ero quod
 diu subsistam in vita. nec ulla vi
 quam a vobis aduersitate diuellat. Et
 hinc quidem nacta occasio viden-
 dum est predicatorum ordo quare
 tali nomine vocatus est. **¶** Cum enim
 ordo confirmari ab apostolico
 debuisset precepit notatio ut in

scriptura ordinis fratres predi-
 cantes poneret. Qui ordinis lit-
 teram confirmationis fratres predi-
 catores posuit recto modo. Et littera
 inspecta apostolicus dixit notatio.
¶ Ut quod scirem quod dixeram tibi non
 posuisti fratres predicantes et
 fratres predicatorum ponere voluisti.
¶ At ille ostentans vultum respondit. pre-
 dicantes inquit nomen adiectiuum est
 licet a principio substantiuum pos-
 se accedat et est commune nomen in
 actu. predicatorum vero proprie no-
 men substantiuum est et nomen verba-
 le simul et personale in quo nomen
 officii manifestissime declarat. **¶** Vi-
 de ergo locum qui vendice notius
 responderent ad obiecta. predicatorum
 enim significat per modum actus. predi-
 cator significat rem suam per modum ha-
 bitus. licet tamen semper in actu et
 ideo debuit ponere congrue predica-
 torum. **¶** Consentiente ergo domino apo-
 stolico euidentissime notatio ordo in-
 tulatus est nomine predicatorum. et iterum
 cardiales solenniter confirmatus.
¶ Proinde dictus cardinalis po-
 stea verbum memorabile respondisse fer-
 tur quidam in colonia sacerdoti. Illi
 enim in synodo presidenti quendam
 sacerdos prochielem conuestus est
 dicens. Ecce fratres ordinis predica-
 torum qui in damnum nostrum
 coloniā intrauerunt falcem mit-
 tunt in messem alienam. **¶** Audient

confessiones subditoꝝ nostꝝ
 ⁊ per hoc attrahunt sibi hoīes
 in fauorem. **C**ui mox cōradus le
 gatus tñdit. **Q**uis ē numerus
 hoīm tibi in prochia subditoꝝ
Et ille nouem milia inq̃. **E**t cō
 signās se cruce legatus dixit.
Quis es tu miserrime q̃ tot mi
 libꝝ solus sufficis debitas; guber
 nacōis aīā impēdere. **N**escis
 hoīm perditissimē q̃a debes in
 tremendo iudicio ante tribunal
 xpi de hijs omibꝝ rēdere. **E**t tu
 si tales habes vicarios querula
 ris q̃ onus tuū gratis releuant
 sub cuiꝝ onere nescis acquēscere
Ergo ex hac q̃rela indignus te
 aīā omimoda iudicasti. et ideo
 prauo te omni officio pastoralis.
Hoc fco publicauit auctoritate;
 qua a sede apostolica fribꝝ ordi
 nis predicatorꝝ specialibus pui
 legis predicare populꝝ ⁊ audire
 confessiones p̃ sanctissimos p̃s
 dñm inocētiꝝ; terciū. dñm ho
 noriū quartū. dñm gregoriū;
 nonū. cōmissū ⁊ iniūctū. **S**ane
 tū in hac auctoritate collata sub
 audiendū est q̃ pastores debēt
 vulū pecoris sui agnoscere. n̄
 lus ab confessionem talē recipiat
 qui se subtrahere nitit̃ ne eū pa
 stor agnoscat. **D**e isto etiam
 venerabili cōrado indubitabili fi
 de suscepimꝝ. q̃a cū existens in

partibꝝ brabācie tumultū beate
 marie de ogines sedulus visita
 ret i tempeste noctis silencio cū
 oraret; vidit i spū ip̃az dei famu
 lam flexis genibꝝ pro se dñm
 exorantem. ⁊ post oracōez eiꝝ
 labores et sollicitudinem dulci
 solantem. **H**uiꝝ igit̃ ale otem
 placōis ⁊ it̃er negocia diuersa
 tum aīarū extēte fuerūt ab do
 minū. et formam perfectōꝝ ex
 abiecto suscepit.

Capitulum. r. **Q**uē prelatꝝ de
 bet suis subditis hilarem faciē
 prestare.

Quē p̃cedūt apes i me
 dio rex carū est. **A**che
 phalū. hoc ē sine capi
 te cōuentū esse non dect. **E**t
 ait ihesus i medio discipuloꝝ
 suoz; et ait eis. **P**ax vobꝝ. **I**bez
 si prelatꝝ faciat pax v̄a sequit̃
 ⁊ subiectis. **I**deo in textu seq̃t̃
 et se vna-queqꝝ p̃ximam esse cu
 pit. **N**on vere oues sūt que fi
 giūt pastore. **C**astꝝ enī dicit
Oues mee vocem meā audiunt
 et sequit̃ me. **S**i ergo vere re
 ligiosus es agnosce pastorem.
 prelatū sequere. nō fugias qua
 si lupum. si fugis signū est igno
 rantie. signū alienacōis sig
 num diffidence atqꝫ discordie
In libro regum p̃mo nabal. ⁊ si
 stultꝝ pro malo tamē habuit q̃

increuerunt qui fingerunt dominos suos.
Sed et de maioribus si subdi-
 tis occasione prebuerit fugien-
 di. **H**inc seneca dicit quales se ex-
 hibere debent domini seruis suis su-
 ditas vel prelati. **S**ic inquit cum
 inferioris viuas quemadmodum su-
 piores team velis viuere. quidens tibi
 inmentem venerat quantum tibi
 in seruum licet. veniat vel mente
 tantumdem in te domino tuo li-
 cere. quosdam tenens teum qui
 digni sunt. quosdam qui nec dig-
 ni sunt. **S**i quid enim illi exfor-
 dida conuersatione seruale est
 honestus conuictus exaudiet. **N**on
 est quod amicum tuum in foro et in curia
 queras. si diligenter attendas et
 domum iueies. **V**ide autem subito cle-
 menter. comitem qui illi in sermo-
 ne admittit et in consilio et conuictu.
Sepe enim loquax materia cessat sine
 artifice. **T**empta et expire. **S**er-
 uis tuis hylarem te prestes et sub-
 ditas. non superbo superbiorem. colat
 te potius quam timeant. **N**on po-
 test quisque bene regere qui se tam
 intuetur quam omnia ad utilitates su-
 as conuertit. **A**ltera ut viuas oportet
 si te viuere vis. **S**i paci si
 tranquillitati studere vis locum
 te exhibeas nec ostentes ut do-
 minum. **V**idi abbatisam cister-
 censem ordinis in partibus barbarie
 in monasterio quod vallis flo-

rida nuncupatur. **H**ec mulier ge-
 ra nomine. hec nobis genere sed
 nobilior parte. pulchra facie quam
 mente de cencior. **D**e hac femina
 veritate testatissima referebat
 quia cum amicus suus triginta in mon-
 stero prehuisset nunquam pro cibo
 vel potu extra conuentum quinque so-
 lidos expendisset. lectus ei in dor-
 mitorio communis est. **R**ectorium in
 conuentu si hora prandii fessa ita-
 nere aforis abueisset conuentum
 intrauit et socias sobales ad in-
 firmariam mittebat. **S**i monia-
 les suas ad solacium educebat in
 medio omnium sedebat et aliquid de
 deo vel de scripturis vel etiam de
 moribus proponebat. **A**ffectus ve-
 ro monialium talis erat circa eas
 ut viri possent eius visione et
 colloquio saciari. **H**ec ante mor-
 tem per longum tempus elanguit.
 ut breui conpendio in hoc corpore
 re totaliter purgaretur. **C**um autem
 ego ipse languidam visitarem meam
 super statu secretius requisiui.
Que humiliter respondens dixit.
Rouens karissime itama cor-
 dis mei in pace locata per gratiam
 dei. et animam meam in om-
 ni tranquillitate spiritus venien-
 tem dominum postolari. **H**ec fru-
 strabor ut spero de eius misericor-
 dia pietate et desideratissima
 facie eius. solutis carnis vincula

faciati quia me interhyuientes
dignatus est solari. **H**ec dices
de lectulo prout potuit surrexit
videntibus monialibz q̄ ei sedu
le ministrabat. loam an fenestram
aut inuēbat digito demonstra
uit. et ait. **H**ic coram nobis om
nibus que astamus tribus no
ctibz lucidissimi splendoris glo
bus apparuit et per maximū no
ctis spatium immobilis perdua
uit. Cui ego nescio quid rēdes
presagiū futura mīme dubitavi.
Nec mora cum valedicto omni
bus recessissem audiui nō mul
to post. beatam mulierem ab hoc
seculo ad dñm tñsmigrasse. glo
bumqz lucidissimū ignis eius
tñstū precessisse. quo forz cla
ritate sydereā ilico migrauit. **S**it
ergo prelati apū fidelū semp
ī medio parat⁹ om̄ibus. et tunc
vnusquisqz se esse primū cupit
et vide q̄ apte textus psequitur.

Quoniam subditus nō tñ bonum
opaf in patria p̄lati. **Capitulum xi.**

Et in officio illi⁹ om̄es se
conspici gaudet. Quid
mī⁹. Bonus subditus
et fidelis p̄po dñō oīm non fuit
ad oculum. s; tāto libentius et g
cius qd bonū ē opaf. quo p̄la
tū semp p̄ntem respicit et memi

nit agaudet. **I**n libro iudith
syn et libij dixerūt olofermi. **D**e
mi nobis pacificus dñs et vtere
fuitio nō fiat placuit tibi.
Nichil enī gūius q̄ fuisse ingra
tis et ipotunū semp insistere do
minū fuenti. **O**lim nemroth
robustus venator exercere tyrā
nidē ichoauit et in perditis fi
ne lege hōib⁹ pseuauit isania
Nūc aut in lege xp̄i lege inq̄
gac et clemēcie crudelitas finē
accepisse debebat. et ecce otima
cioz pullulat q̄ vīq̄ ante eoqz
p̄uolosi⁹ quo magis grassatur
interius. **H**eu enī vuln⁹ ī sca
pul⁹ sed intolēabiliter visceā do
lent. **N**ec sine vite p̄uolū vulne
ra pacūf. **S**ic in seculatibz qdē
p̄secutio dum p̄petitur. s; ī clau
stralib⁹ sine vite dispēdio et gra
ui iactuā virtutum nō exercet
tyrānidis yllomodo. **E**t vide q̄re
secularis q̄s patit a maiore et
cūz voluerit locum mutat. **C**lau
stral⁹ vero per prelatū passus ī
iuriā fugere nequaq̄ p̄t. s; qua
si obicē oportet sustinere ī ostio
semp emulū habere p̄ntem. nec
restat aliud nisi solū deū iuoca
re precibz adiutorē. **S**; heu nō
oīm posse nec om̄iū virtus hec
mole gūaminū suffocata tenet.
cū necesse est nō deent q̄ manū
porrigat pius cast⁹. succurrat